

መጻዕድታን ምሕጽንታን ንደገፍቲ ስርዓት-ህግደፍ

ብቀዳምነት፡ ከም ደቂ-ሃገሪይ መጠን ዝኸበረን ዝወገዘን ሰላምታይ ይብጸሕኩም። ቀጸለ ኣብ ጥዕናኹም ይኹን ዕለታዊ መነባብርኹም ሰናይ ትምህተይ ይገልጸልኩም።

ክቡራት ኣሕዋትን ኣሓትን፡

ኣብ ፖለቲካዊ ሂወት፡ ምድጋፍን ምቅዋምን ከም ባህርያዊ መባእታዊ መሰል ዜጋታት ንቡር ምዃን ኩላትና እንሰማማዓሉ ሓቂ ኢዩ። ስለዝኾነ ከኣ፡ ንስርዓት ህግደፍ ምድጋፍኩም ዋላ ዕረ እንዳጠግመንን እንዳገረመንን ከሎ፡ መሰልኩም ምዃን፡ ክውሕጠን ክርዕዎን ዘሎኒ ጉዳይ ምዃን ይኣምን። እቲ ዕረ ዝሞዕሚ ምክንያት ከኣ፡ እቲ ናትኩም ህግደፍታዊ ደገፍ፡ ንምልክን ሕሰምን ጭቆናን ኤርትራዊ ስድራ-ቤት ትድግፋ ምህላውኩም ስለዝርዳእ ኢዩ። ብዘይ-ሕብእ-ብእ ክሃረብ እንተኾይን፡ ሓያለ ደገፍቲ ስርዓት ህግደፍ፡ የዕሩኽትን ፈተውትን መተዓልልትን ኣሎውኒ። እቲ ዕርክነትናን ርክብናን ክቕጽል ዝኸኣለሉ ምክንያት ከኣ መብዛሕትኡ ርእይቶታና ተኸባቢርና፡ ፍልልይ ውሁብ ምዃን ስለዝተረዳእናን ኢዩ። ኣብ እንነሃሃረሉ ግዜ ከኣ፡ ኣብ ዕርክነትና ጥዕና ክህብ ከምዘይክእል ኣሰተብሂልና ንግዚኡ ኣወንዝፍናን ኣቋሪጽናን ብክልእ ዕላላት ከምዘትክኡ ብምግባር ተኻኣኢልና ስለእንጉግዝ ጥራሕ ኢዩ። ብወገነይ፡ ግዜ ክምልሶ ሓደ ግዜ ዝጠግሱሉ ግዜ ክመጽእ ኢዩ ብምባል ነቲ ዕርክነትን ማሕበራዊ ርክብብን ክክሰር የብሉን ካብ ዝብል ብትዕግስትን ብምጽውዋርን ዝተሓልፈ ቀለል ኣይነገን። ብዙሓት ዝጸርፉና ዝከበሩ ምስ ተረደኦም፡ ቅድም ዝገብርዎ ዝከበሩ ጌጋ ኣሚናምን ተጣሚሶምን ኣብ ጎንና ኣብ ጎኒ ደለይቲ ፍትሒ ኣብ ሰላማዊ ሰልፊ ዘጋጠሙኒ ውሑዳት ኣይነገን። እዚ ዝምህረና ከኣ፡ ሰብ ክጋገ ከምዘክእልን፡ ተመራማሩ ሓቂ ምስ ፈለጠን ምስ ተረደኦን፡ ኣብ ጎኒ ሓቅን ፍትሕን ክመጽእ ከምዘክእል ኢዩ።

ዝኸበርኩም ደቂ-ሃገር

ኩላትና ፍቕሪ እንፈትዎ ኤርትራን ህዝባን ከምዘሎና እንፈላለዩሉ ጉዳይ ኣይነገን። ህዝቢ ብዘይ ሃገር ክብረት ከምዘይብሉ፡ ንዓና ንኤርትራውያን፡ ተሞክሮ መግዛእትን ሰደትን ኣጸቢቑ ይምህረና። ሃገር ልዕላውነታ ክዕቀብን ክክበርን ጥራሕ ዘይነገን፡ ንክይግሃስ ከኣ ዜጋታት ክሳብ መሰዋእቲ ክኸፍሉ ሃገራዊ ግቡእን ግዴታን ኣሎዎም። ሃገር ብዘይ ህዝቢ፡ ሰብ ዘይብሉ ምድራ-ብዳ እንተበልናዮ ጌጋ ኣይነገን። ስለዚ ከኣ፡ ሃገርን ህዝብን ኣብ ሓደጋ ክኣትውን ክሳብኩን ከሎው፡ ካብ ደንበ ተቓዋምትን ደገፍትን ናይ ፍልልይ ዛሬዊ ወጺኦ፡ ሃገርን ህዝብን ከንድሕን ሓቢርና ክንሰርሕ ታሪኻውን፡ ሕልናውን ሓላፍነት ክንስከም ይግባእ። ኣብ ዝሓለፈ፡ እቲ ኣብ መንጎ ደገፍትን ተቓዋምትን ዝኸበረን ዘሎን ፍልልይ፡ ኣብ'ቲ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ስርዓት ዝኸበረናን ዘሎናን ናይ ኣረኣኢያን እምነትን ፍልልይ ኢዩ። ብሕጽር ዝበለ፡ ደገፍቲ፡ ንህግደፍታዊ ስርዓት ከም ዋሕስ ናይ ኤርትራ ጌርኩም ክትርእይዎ ከሎኹም፡ ብወገን እቶም ኣብ ኤርትራ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ንምርግጋጽ እንብህግ ደለይቲ ፍትሒ ከኣ፡ እዚ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ስርዓት ንኤርትራን ህዝባን ቀንዲ ጠንቅን ሓደጋን ኢዩ ዝብል ኢዩ። እቲ እንዳምነሉን እንድግጫን ኣብ ሓቅን መርትዖን ዝተመርኮሰን፡ ሃገርን ህዝብን ማእከል ዝገበረን እንተኾይን፡ ኩላትና ኣብ ሓደ መደምደምታ ኢና ክንበጽሕ እንክእል፡ እቲ ሓቂ ዝሃገረና ከኣ፡ ኤርትራን ህዝባን ኣብ ኢድ'ዚ ዘሎ ናይ ኢሳያስ ስርዓት፡ ማእለዮ ዘይብሉ ዕንወትን ብርሰትን ከምዘወረዳ ኢዩ። ህዝብና፡ ናይ ኣማኢት ኣሸሓት ደቂ ክፈሉ ዘረጋገጸ ሃገር፡ ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላት ዜጋታት ዘይክበረላ፡ ብሕግን ቅዋምን ዘይትመሓደር፡ ኢደ-ብይዛ ናይ ሓደ ውልቀ-ሰብ ኮይና ከምዘላ እትሰሕትዎ ጉዳይ ኣይነገን። ኢሳያስ ምስ ወሑዳት እመናት ኣገልገልቲ፡ ንዕድመ ሰልጣኑ ከም ንህዝብን ሃገርን ተሓላቒ ክመስል ሃገራዊ ጭርሖታት ብምልዓል ክታልልን ከደናግርን ከምዘጸንሐ ዝያዳ ዝግሃደሉ እዋን በጺሕና ኣሎና። ስርዓት ኢሳያስ ንድኻመታት ምሕደርኡ ክሸፍን ኣብ ተጸብኦ ኣመሪካን ወያኔን ዝብል ዕባራ ምክንያትን ሓሶትን ክሕባእ ኢዩ ጸኒሐ። እቲ ሓቂ ዝሃገረና ግና፡ ብትእዛዝ ናይ ኢሳያስ ደሴት ሓኒሽ ይኹን፡ ነቲ ኣብ 1986 ብትእዛዙ መሬት ኤርትራ እንክነሱ፡ ንባድመ ንወያኔ ሓርነት ትግራይ ከተመሓደሮ ዝገደፈን ዘፍቀደን፡ ኣብ 1998 መሬትና ተጎቢዋና ኢሉ ባዕሉ ናይ ባድመ ወራር ዘበገሰን፡ ብዓለም-ለኻ ደረጃ እውን ከም ወራሪ ዝተፈረደሉን ዝኣመነሉን ጉዳይ ምዃን ኣሉ ዘይበሃሉ ሓቂ'ዩ። ኢሳያስ ግን ብዘይ-ጸላኢ ኣብ ሰላም ክክብር ከምዘይክእል ስለዝፈለጠ፡ ደገፍቲ ከይክዕብምን ከይገድፍዎን፡ ኩሉ ጸገማት ኤርትራ ናብ ኣመሪካን ወያኔ ሓርነት ትግራይን ከላግቦ ኢዩ ዝፍትን። ንኣሰታት 18 ዓመታት ንመንእሰያት ኤርትራ ኣብ ጉድጓድን በረኻን ኣሰፊሩን ጅሆ ሓዘን፡ ንነጻነት ኣብ ምምጻእ ብጅግነት ዝመርሑ መቓልሰቲ ብክሕደትን ብጥልመትን ኣጸለሙ፡ ሃለዎቶም ኣብ ዘይፍለጠሉ ቦታ ናይ ማእሰርቲ ዳጉኑ፡ ህዝብና ሓቂ ንክይፈልጥ ንጋዜጠኛታት ኣብ ማሕደር ከምዘመቱን ከምዘኣርጉን ዝገበረ ናይ ኢሳያስ ስርዓት'ደ ኣይነገን?

ብድሕሪ ምቕዛፍ ናይ ሓርበኛታት ሓርነት ውግኣት ኣብ ማይ-ሓባር ብህዝብና ክቕበጽ ዝበር ስርዓት ኢዩ ነይሩ። ኢሳያስ፡ 30 ዓመት ኣገልገኹሉ ሓንቲ መዓልቲ እንተድኣ እምነት ኣገዲልካ ይቕረ ዘይፈልጥ ጨካን ኣረሚናዊ መራሕ'ዩ። ንወዲ 90 ዓመት ፓትርያርክ ናይ ተዋህዶ ኣብ ናይ ገዛ ማሕደር ከምዝሕለወ፡ ንተባዕ ኣቦና ሓጂ ሙሳ ኣብ ማእሰርቲ ከምዝሞቱ ዝገብር፡ ርህራሄ ዘይፈልጥ ፍጡር ኢዩ። ንልዕሊ 40 ዓመት የማናይ ኢዱ ዝበረ ተጋዳላይ ናይዝገረ ክፍሉ ከይተረፈ፡ ኣብ ሃገሩ ሓመድ ኣዳም ንክይለብሱ፡ ምስ ኣስከራን ናይ ናይዝገረ ዝበኣስን ሕን ዝፈድን ሰብ'ዩ። ኣነ ብወገነይ፡ እዚ ኩሉ ዝወርደና ዘሎ መሰጣ ናይቶም ኣብ 1973 ብሰም መንካዕ ዝበል መጸለሚ ሰም ኣጠማቑ፡ ኢሳያስ ኣብ ግዜ ሰውራ ኣቕዲሙ ዘሕቀቐም ዲሞክራሲያውያን ተበዓት ተጋደልቲ፡ ንድሕነቶም ጠጠው ስለዘይበልናን የሕሊፍና ስለዝሃብናን ኮይኑ ይሰመዓሊ። ንጀጋኑ ኣን ንዝሰንከሉ ሓርበኛታት ሓርነት ውግኣታን ንመንእሰያታን ዘይትኸውን ሃገር ከመይ ኢላ ጥዕና ክህሉዎ ይኸእልን ንጽባባ።

መንእሰያት ኤርትራ፡ ሃገርም ሲኣል ኮይናቶም፡ ሞትን ሓደጋን ኣብ ቅድሚኦም ከምዘሉ እንዳፈለጠ፡ ኩሉ ሞት ኢዩ ኢሎም ክሰደዱን ብሂውቶም ክጣልዑን ዝገብረ ስርዓት ኢሳያስ'ዶ ኣይኮነን። ካብ ስርዓት ደርጊ ዝበዘሐ ኣብ ስርዓት ኢሳያስ ብዕጽፍታት ህዝብና ናብ ሰደት ከምዘምርሐን፡ ስድራ-ቤት ኤርትራ ብዝያዳ ከምዝተበታተነትን፡ ኣብ ዓድታት ኤርትራ ዘይንቡር ብዘኸ ገዛውቲ ተዓጽዮ ማይ-ቤታት መጸውዒ ዘይበለን ይተርፋ ከምዘሎ ከመይ ኢሉ ይኸውለኩም። ህዝቢ ኣሰመራ፡ ምስ'ዚ ዘሎ ሃለቦት ብምንጽጻር፡ ንናይ ደርጊ ግዜ ጽቡቕ መካብብር የሕልፍ ከምዝነበረ፡ ኣብ እዋን ነጻነት ከም'ዚ ኢሉ ከማርር እንዳሰማዕኩም፡ ንህዝቢ ራህዋ ዘምጽእ ስራሕ ክንዲ ትሰርሑ፡ ነቲ ናይ ሕሰሙ ቀንዲ ጠንቂ ዝኾነ ስርዓት ክትድግ፡ ንክጸንሕ ዘድሊ ሓገዳት ክትገብሩሉ ከሎኹም እቲ ሕልናኹም ብኸመይ ይቕበሉ? ኣቶ ኢሳያስ፡ ኣብ ዲሞክራሲያዊትን ቅዋማዊትን ብሕግን ፍትሕን ትዳኑ ኤርትራ ብሰላም ክነብር ከምዘይክእል ኣጸቢቐ ዝፈልጦ ሓቂ'ዩ። እዚ ከኣ፡ ቀንዲ ተሓታቲ ደም ናይ ኣማኤታት መቐለቲቱን፡ ብምሰምስ ናይ ዶብ ኢሉ ናይ ኣሸሓት ኤርትራውያን መንእሰያት ደም ዘፍለሰን፡ እታ ብሰላም ክነብረላ ዝኸእል ቦታ፡ ኣብ ኮረቻ ስልጣን ጥራሕ ምዃና ኣንዳዕዲዑ ዝፈልጥን ዝርዳእን ሰብ ኢዩ። ናይ ኢትዮጵያን ኤርትራን ሰላም ንዕድመ ስልጣኑ ዘፍውሕን ውሕስና ዝህብን ኮይኑ እንተረኺብዎ ከኣ ክሳብ ልዑላውነት ኤርትራ የሕሊፍ ክህብ ድሕር ከምዘይብል ክንርደኦ ዘጸግም ኣይኮነን። ብቑጠባዊ መዳይን ምስ እንዕዘብብ፡ ኣብ ትሕቲ እዚ ስርዓት ናይ ኤርትራ ቁጠባዊ ድኸነት ዓመት-ዓመት እንዳኸፍኦ ከምዘመጸ እትኸሕድዎ ጉዳይ ኣይኮነን። እቲ ስርዓት ንፖለቲካዊ ሃልኪ፡ “ኣገዳ” እትብል መሸቀጢትን መታለሊትን እንተተሓበኣ፡ እቲ ሓቂ ግን፡ እቲ ጠንቂ እቲ ግጉይ ምሕደራን ፖሊሲን ናይ'ቲ ስርዓት ምዃኑ እቲ ዘሰተወዕል ሰብ ዝፈልጦ ኢዩ። እንታይ ስለዝተኣገደ ኢዩ ቁጠባ ሃገር ተዳኺሙ ዝበል ሓታታይ ግን ኣይተረኽበን። እዞም ኩሎም ሃብታማት ኤርትራውያን ዝፈትዎሞ ሃገርም ራሕራሕም፡ ኣብ ጃባ፡ ኡጋንዳ፡ ዛምብያ፡ ደቡብ-ኣፍሪቃ ወዘተ... ንዝዘገም ከዋፍሩ ዝገበረ ህግደፍ ድኣምበር፡ እገዳ ከምዘይኮነ ንዓኻትኩም ዝጠፍኣኩም ኣይመስለንን። ካብ ወጻኢ ትካል ክገብሩ ናብ ዓዲ ዝኣተው ብዘሓት ትካሎም ዓጽዮም ንዳግማይ ሰደት ዝተሳጠሩን ዝተመዘቡን ውሑዳት ኣይኮኑን።

ኢትዮጵያ ካብ'ቲ ዝተፈረደና መሬት ናይ ኤርትራ ከይወጸት ኣብ ዝርርብ ኣይንኣቲን ኢና ኢሉ ን18 ዓመታት ንመንእሰያት ኤርትራ ጅሆ ሒዘ፡ ቅዋም ከይትግበር ከም መመኸነይታ ክጥቀም ከምዘይጸንሐ፡ ሕጂ ናይ ዶብ ሕቶ ሓንቲ ንእሽቶ ጉዳይ ካብ'ቲ ዓበይቲ ጉዳያት ከምዝበሉ፡ ኢሳያስ ኣብ ዝሃዕ ቃለ-መሓትት ዝሰማዕኩም ጉዳይ ኢዩ። ብይን ዶብ ምሕንጻጽ ስይረፍ፡ መሬት ኤርትራ ክሳብ ዕለት ሎሚ ሰራዊት ኢትዮጵያ ይርከቦ። ከነስተብህለሉ ዘሎና፡ እቲ ብናይ ነፍሰሃር መለሰ ዝመርሖ መንግስቲ ኢትዮጵያ ዝቐረበ ናይ ዝርርብ ዕድመን፡ ዶብ ከይተሓንጸጸን ሰራዊት ኢትዮጵያን ከይወጸን ኢሳያስን ዶ/ር ኣብይን ዝገብርዎ ዘሎው ዝርርብ ብተግባራዊ ትሕዝቶኡ ፍጹም ፍልልይ የብሉን። ዶ/ር ኣብይ ብኣፋ ብዘይቅድመ-ኩነት ናይ ዶብ ብይን ተቐቢላናዮ ኣሎና ስለዝበለ ድዩ እቲ ፍልልይ? ኢሳያስን ኣብይን ክሕተትዎ ዝግበእም፡ ብዘይቅድመ ኩነት እንተተቐበልዎ ብተግባር ቅድሚ ዝርርብ ስለምንታይ ኢዩ ዘይተተርጎመ ዝበል ኢዩ? ሕጂ ኣቶ ኢሳያስ ዝበለና ዘሎ፡ ቅድሚ ዶብ ምሕንጻዱ መራሕቲ እንዳተረኽብኩም ምትእምማን ክፈጥሩ ኣሎም ይብለና ኣሎ። ኣብ ዋሽንግተን ዲሲ ብብርሃነ ገብርሂውት ንደገፍቲ ስርዓት ዝቐረበ ናይ መታለሊ መግለጺ ምስ እንምልከት፡ እቲ ናይ ሕጂ ዝርርብ ምስ መንግስቲ ኢትዮጵያ ኢዩ። እቲ ናይ ቅድም ምስ መራሕቲ ወያኔ ስለዝኾነ ፍልልይ ኣሎዎ ዝበል ዘሰደምም መልሲ ተዋሂቡ። እዚ ዓይነት መግለጺ፡ ንህዝቢ ኤርትራ ከምዘየሰተወዕል ኣነኣኢሉ ዝርኣ፡ ደገፍቲ ህግደፍ ፍልልይ ኣይክስተብህለሉን ኢዮም ካብ ዝበል ግምት ዝበገሰ ይመስል። ጠ/ሚኒስተር መለሰ፡ ወግዳዊ ሓላፍነቲ መርሖ ናይ ሃገረ ኢትዮጵያን ድኣምበር፡ መራሕ ናይ ወያኔ ሓርነት ትግራይ ኮይኑ ኣይኮነን ምስ ኢሳያስ ዝራኸብ ነይሩን፡ መልሲ ነቲ ብይን ሂሱሉን። ኢሳያስ ንዕድመ ስልጣኑ ዘፍውሕ ኮይኑ እንተረኺብዎ፡ ንዶ/ር ኣብይ ገዲፋ ምስ መራሕቲ ወያኔ ክሻረኽ ድሕር ከምዘይብል ታሪኽ ምግልጥ ናይ ኢሳያስ ይምህረና። ኣብ 1980 ኣንጻር ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ዝተኻየደ ውግእ ሕድሕድ፡ ምስ መራሕቲ ወያኔ ሓርነት ትግራይ ተሻራኺ ኢዩ ንኣደ ሃገራዊ ሓይሊ በታተኑ። ህዝቢ ኤርትራ ክፈልጦ ዘሎዎ ሓቂ ግን፡ ውድብ ወያኔ ሓርነት

ትግራይ ይኹን ህዝቢ ትግራይ አብ ነጻነትን መሰል ርእሰ-ውሳኔን ኤርትራ ብመትከል ዝተቐበለን ዝደገፈን ጥራሕ ዘይኮነ፡ ንረብሓ ክልቲኦም ህዝብታት፡ አብ ኤርትራ ደሙ ዝኸፈለ ውድብን ህዝብን ምኃኑ ክከሓድ ዘይብሉ ታሪኻዊ ሓቂ ኢዩ። ምስ ህዝቢ ከበሳ ካብ ዝኾነ ካልእ ጎረቤት ዝተዋሰብን፡ ተመሳሳሊ እምነትን ባህልን ልምድን ዘሉዎ ሓው ህዝቢ ምኃኑ ክንዝንግዕ ኣይግበአናን። ኢሳያስ ብዘይ ጸላእቲ ክነብር ስለዘይክእል ግን፡ ምስ ኢትዮጵያ ሰላም እንዳበለ ነታ ኣካል ናይ ኢትዮጵያ ዝኾነት መዳውብቲ ዝኾነት ትግራይ ከዋሰን ጥራሕ ዘይኮነ ንመሪሕነት ወያኔ፡ ጸወታ ኣብቂፀ (Game Over) እንዳበለ ቆልዓዊ ፖለቲካ ምቁሻሽ የካይድ ኣሎ።

ውልቀ-መላኺ ኢሳያስ ኣፈወርቂ፡ ካብ ሚዳ ኣትሒዞ ናይ ሓባር መንግስቲ ምስ መራሕቲ ወያኔ ሓርነት ትግራይ ከቐውም ድሌት ከምዝከበር መቐልሰቲ ዝምስክርዎ ሓቂ ኢዩ። ኮንፈረንሽን ምስ ኢትዮጵያ ነዊሑ-ሓጺሩ ተግባራዊ ክኸውን ከምዝኸእል ከምዝብህግን እውን እቲ ዝበሎ ኣብ ቪድዮ ዝተቐርጸ ኢዩ። ናይ ባድመ ውግእ መመሳመሲ ድኣምበር እቲ መበአሲ ካልእ ጉዳይ ከምዝከበረ ባዕሉ ዝተዛረቦ ሓቂ ኢዩ። ኢሳያስ ክንዩው ዶብ ዕላማታት ዝከበር ሰብ ምኃኑ ንወያኔ ሓርነት ትግራይ ባድመ ምርኩብ ጥራሕ ዘይኮነ፡ ካልእ ብዙሕ ኣብነታት ኣሎው። ሰራዊት ናይ ግንባር ዓሰብ ከይተረፈ ንክሰሕብ ትእዛዝ ከምዝሃበን መራሕቲ ናይ'ቲ ግንባር ዝዘገግዎን ዝዛረቡሉን ሓቂ'ዩ። ዶ/ር ኣብይ ከይተሰከፈን ከይሓፈረን ዓሰብ ክንካፈል ኢና ምባሉን፡ ጃነራል ሰዓሪ እውን ኢትዮጵያ ሓይሊ ባሕሪ ኣብ ቀይሕ-ባሕሪ ክህሉዎ ኢዩ ከምዝበለ በእዝነትኹም ዝሰማዕክም ጉዳይ ኢዩ። እንተድኣ፡ እዚ ዝተባህለ ሓሳት እንተኾይኑ፡ ስርዓት ህግደፍ ስለምንታይ መልሲ ዘይሃበሉ? እቲ ኢሳያስ ምስ ኢትዮጵያ ብቀዳምነት ምትእምማን ክንፈጥር ኣሎና ዝበሎ፡ ነቲ መሬትናን ባሕርናን ዓዲልና ዲና፡ ስለ ምትእምማን ክፍጠር ዋጋ ክንከፍሎ ዝድለ ዘሎ? ዶ/ር ኣብይ ኣብ ኣስመራ ኣብ ዝመጸአሉ እዋን፡ ኢሳያስ ብዘይቀልዓሎ እስኻ ክትመርሓና ወኪሊካ ኣሎኹ ክብል ከሎ፡ ከም ሓደ መራሕ ናይ ልዑላውነታ ዘረጋገጸት ሃገር፡ ፖለቲካዊ ተግባራዊ ትርጉሙ እንታይ ማለት ምኃኑ ይርደአና'ዶ ኣሎ? ጋሻ ኣብ ዝሃኻ ይኹን ሃገርካ ስለዝመጸ እምነት መታን ከሕድር ኣገኻ፡ ዝላይ ወይ ሃገሪይ ከተካይዳ ሓላፍነት ሂበካ ኣሎኹ'ዶ ይበሃል ኢዩ? ርሰትን ጉልትን ሂብካ ዝርከብ እንታይ ዓይነት ምትእምማን ኢዩ ከረጋገጽ ዝደለ ዘሎ? ከም ደገፍቲ እቲ ስርዓት መጠን፡ ነዚ እትድግፍዎ ዘሎኹም መራሕ ኣሚንኩሞ እንተሃልዩኹም፡ ከደግፈኩም ዝኸኣለ ምክንያት ክርዳእ መደለኹ።

ህዝባዊ ግንባርን ህግደፍን ፍልልይ ዘይብሉ መሰሉኩም ደገፍኩም ነዚ ስርዓት እትህቡ ዘሎኹም፡ ጌጋኹም ክትእርሙ ይግበአኩም። እዚ ዘሎ ስርዓት ጉጅለ ህግደፍ፡ ካብ ውሽጢ ህዝባዊ ግንባር ተፈጠሩ፡ ንዕላማን ራእይን ህዝባዊ ግንባር ዝጠለመን፡ ንህዝባዊ ግንባርን ህዝባዊ ስርርዓቱን ኣብ 1994 ኣፍሪሶ ብህግደፍ ከምዝተከለኸ ከመይ ጌርኩም ትሰሕትዎ። እወ ንከምስል ንመታለሊ፡ ነቲ ንህዝባዊ ግንባር ዝድግፍ ዝከበረ ህዝቢ ንክኸሰብ ህዝባዊ ግንባር እትብል ስም ኣብ'ቲ ዘካይድዎ ኣኹባታት ትሰማዕ ከምዘላ ዝሰሓት ኣይኮነን። ደገፍኩም፡ ብግዚያዊ ረብሓ-ሰጋ (ጠቐሚ) ዝተኣሰረ እንተኾይኑ እቲ ደገፍኩም፡ እዚ ስርዓት'ዚ ከዳይ ምኃኑ ካብ ታሪኽ ክተርድኡ የድልየኩም። ሓለፋ እቲ ውጽዕ ህዝቢ ረብሓ ምድላይ ከኣ፡ ብላዕሊ ብሰማይ ይኹን ብታሕቲ ብምድሪ ዘሕብን ኣይኮነን። ታሪኽካ ምብልሻው ጥራሕ ኢዩ ፋይድኡ። ነዚ ስርዓት'ዚ ከም ናይ ሓደ ኣውራጃ ብዘይዳ ዝበጽሓኩም መሰልኩም፡ የሕሊፍና ክንህቦ የብልናን ኢልኩም እትድግፍዎ ሰባት እንተሃልዩኹም፡ ኢሳያስ ብጀካ ሰልጣኑ፡ ዘገድሶ ኣውራጃ ወይ ወገን የብሉን። ብወገይ፡ እቲ ዝያዳ ዝተወጸዐ ህዝቢ እንተሃልዩ፡ ከባቢ ኣስመራን ማእከልን ኢዩ። እቲ ዝያዳ ክብሪ ከውጽእ ዝኸእል መሬቲ በዚ ስርዓት ተገቢቲ፡ ኣደዳ ስእነትን ሕሰምን ገይርዎ ዘሎ ህዝቢ ምኃኑ ኢዩ ዝርዳእ። እቲ ዝያዳ ዝተወጸዐ ህዝቢ፡ ብዘይዳ ክቃወም እንዳተጸበኻዮ ዝይዳ ደጋፊ ኮይኑ ክርከብ እንከሎ ግን ብጣዕሚ ዘሰደምም ተርእዮ ኢዩ። ደገፍና ካብ መበቆልን ትውልድን ዝተበገሰ እንተኾይኑ ከኣ ኢሳያስ ካብ ደቂ ጸሎት ንላዕሊ፡ ነቶም ወያኔ ኢሉ ዝጸርፎም ዘሎው ይቐርብዎ። ኣነሰ፡ ናይ ደቀባት ጸሎት ኣብ ልዕሊ እንዳ ኣባይ ኣፈወርቂ ማይቤት ናይ ማእከላይ ዓሌት ምንእኣስ ከይነብር፡ ሕነ-ዕዳ ንኸፍል ከይንህሉ እውን ሓደ-ሓደ ግዜ ይጠራጠር ኢዩ። ስለምንታይ ተጋሩ ኣብ ሃገርና ክሰደዱ እንከሎው፡ ገሌና ኣፍና እርኩብ ኣይኮነን። እታ ዓጋመ እትብል ቃል ንባዕላ ኣብ ክንዲ ናይ ሓደ ወረዳን ህዝብን መጸውዒ ስም ጌርና ብእኹብርት እንርደኣ፡ ከም መነኣኣሲት ጸርፊ ጌርና እንዋቀመላ ውሑዳት ኣይኮናን። ንኢሳያስ ኣብ ናይ ርእሰን ናይ ስነ-ኣእምሮ ሕክምና (psychoanalysis) ወሲዱ ዝመርመር ሰብ ስለዘየለ ግን እቲ ንኢሳያስ ዝድርኾ መንገዲ ዋፍኣት ብሰነ-ፍልጠታዊ መንገዲ ክንፈልጦ ኣጸጋሚ ይኸውን። ብሰነ-ኣእምሮ ጸገም ጥዕና ዝጎደሎ ሰብ ንምራሕ እንተሃሊና ኸኣ፡ እቲ ዋፍኣትን ውርደትን ኣባና ኣብ ህዝቢ ድኣ'ምበር ኣብ ኢሳያስ ኣይኮነን።

ተጋድሎን ቃልሰን ህዝቢ ኤርትራ፡ ንመሰል ርእሰ-ውሳኔ ናይ ሃገርን ህዝብን ኤርትራ ምንባሩ ምንጋር ኣይደልየኩምን ኢዩ። ብዝለዓለ ከኣ፡ መሰላት ዜጋታታ እተኸብር ዲሞክራሲያዊትን ስልጣትን ኤርትራ ንምርግጋጽ ኢዩ ነይሩ። ብዘይቀልዓሎም ክዛረብ እንተኾይኑ፡ እዚ ብውልቀ-መላኺ ኢሳያስ ዝምራሕ ጉጅላዊ ስርዓት፡ ጽቡቕ ምሕደራ ጠፊእዎ ወይ ዓቕሚ ስለዝሰኣነ ዘይኮነ፡ ኮነ ኢልካ ህዝቢ ኤርትራ ፋሕ-ብትን ክኣትዎን፡ ነብሱ ከይክእልን ከይሓለፈሉን ዝግበር ዘሎ መደብ ናይ ዋፍኣት

ኢዩ። አሸንጋይዶ፡ ሃገር ሒዝነን ተቆጸጸርካን፡ ኣብ ቃልሲ ሚዳ እቲ ናይ ነብስኻ ምኽኣል ዓቕምታት ክሳብ ክንደይ ምዕቡል ምንባሩ ዝጠፍኣኩም ኣይመስለንን። ትዝክሩ እንተኾነኩም፡ በዓል ኣመራካ ኣብ ሓምሳታት፡ “ኤርትራ ነብሳ እትኸእል ሃገር ስለዘይኮነት፡ ምስ ዓባይ ኢትዮጵያ ብፈደረሽን ክትቁረን ኣሎዎ” ኢሎም ክፈርድዎ። እንሆ ከኣ ኣቶ ኢሳያሱ፡ ንክወዳደርዎ ዝኸእሉ ደቂ ሃገር ከምዘሰደዱን፡ ከምዘእሰሩን፡ ከምዘቐተሉን ብምግባር፡ ነፍሱ-ምትእምማን ዝገደሎም፡ ንትእዛዛቱ ዘኸብሩ ተላኣኹቲ ኣብ ጎኑ ብምግባር፡ ንህዝቢ ኤርትራ ፋሕ ብትን የእትዩ፡ ኣብ ሃገር ዝተረፈ ከኣ ኣንጻርጸሩ፡ ኒሑን ንያቱን ጸንቂቑ፡ ምስ ህዝቢ ኢትዮጵያ ይሕሸና ናብ ምባል ገጹ ክሳብ ዝበጸሕ፡ ብተግባር የዳኸሞን ይሰርሓሉን ከምዘሎ ምስትብሃል የድሊ። ሕጂ፡ ንመሰል ዜጋታታ ከተኸብርሰ ትትረፍ፡ ከም ሃገር ክንቅጽልን ኣይንቅጽልን ኣብ ሕቶ ኣትዩ ኣሎ። ከም'ቲ ኣቶ ኢሳያሱ ምስ ሰኸረ “ብድሕረይ ዓጋመ ከምእትብሉኒ ይፈልግዮ፤ ከም'ቲ ዝሃ ሃገር እዚኣ ዘምጸኣኩዎ፤ ከም'ቲ ኢዩ” ኣብ ልቡ ዝነበረ ዝበሎ፡ ንዝመደቦ ከተርጉም ይሰርሓሉ ከምዘሎ ተግባራቱ ዝምስክር ሓቂ'ዩ። ብሰም ዞባዊ ምትሕብባር ዝተኸለሰ፡ ሰላም ምስ ኢትዮጵያ ብዝተበል መታለሊ ሸፋን ተጠቐሙ፡ ናብ'ቲ ናይ መወዳጃታ ዝሓሰቦ ሸተኡ ክወቅዕ ባይታ የጣዎሕ ኣሎ። ንገራት ካብ ጽልእን ሰምዒትን ወጺኦ፡ ናይ ኣቶ ኢሳያሱ ተራ ኣብ ግዜ ተጋድሎ ይኹን፡ ድሕሪ ነጻነት ምርግጋጽን ዝገበሮን ዝገብሮ ዘሎን ብወድዕነትን ብደቂቕን ክንምርምርን ሓቂ ክንፈልግን የድልየና። ንክበጽሖ ዝደሊ ብከመይ ከምዘረጋግጽ፡ በየናይ መስርሕ ሓሊፍ፡ ንመን ኣታሊሉን ንመን ሓዘቱን፡ ንመን ኣዋጅኡን ኣሲሩን መንገዱ ዝፈልግ ሓያል በዓል ዕላማን መደብ ኢዩ። እቲ ዘሕዝን ግን፡ እሱ ዕላምኡ ከሰላሰል ከሎ፡ ንሕና ከም ህዝቢ ግን፡ ጌለና ቆዘምቲ፡ ገሌና ተዓዘብቲ፡ ገሌና ከኣ ናይ እኩዩ ተሓባብርቲ ኮይና ሓድነትና ላሕሊሑ፡ ከም ደቂ ዛግራ መኣዘና ስሕትና ኣብ ድሮ ጥፍኣት ንርኩብ ኣሎና። ዕላማ ኢሳያሱ ምስ ባህግን ድሌትን ህዝቢ ኤርትራን ባህግኹምን ዘይቃዶ ምዃኑ ምግንዛብ የድሊ። ከም'ቲ ሃጻይ ሃይለስላሴ “ኤርትራ መሬታ ድኣምበር ህዝባ ኣየድልየን” ዝበልዎ ህዝቢ ክበታተንን ክበርሰን ዝሰርሕ ዘሎ ሰብ፡ ካብ'ቲ ናይ ሃይለስላሴ ብተግባር ፍልልይ የብሉን። ፈደረሽን፡ ኮንፈደረሽን ይኹን ምጽንባር ምስ ኢትዮጵያ ብምእዋጅ ጥራሕ ኣይኮነን ክረጋገጽ ዝኸእል። ንህዝቢ ብምድንጋር፡ ባይታ ብምጥጣሕን ብሚላ(Systematic)፡ ነቲ ህዝቢ ተሰፋ ብምቕራጽን፡ ኣማራጺ ስኢኑ ከምዝንብርከኽን ከምዝርዕዎ ብምግባር ከተረጋግጹ ከምእትኸእል ኩነታት ሃገርና ይምህረና ኣሎ።

ዝኸበርኩምን ዝኸበርክንን ደግፍቲ ሰርዓት፡

እምነት ኣብ ሓደ ውልቀ-ሰብ፡ ወሰን ወይ ገደብ ክህሉዎ ምስተገብአ። እዞም ኩሎም ዘየተኣማምኑ ምልክታት ብኢሳያሱ እንዳረገጹ፡ ፍጹም እምነት ኣብ ኢሳያሱ ምሕዳር ግን እንዳሰማዕካ ምጽማም፡ እንዳረገጹኻ ኸኣ ዑረት ኢዩ። ብግሉጽነዊ ትርጉሙ ከኣ፡ እቲ እንድግፎ ዘሎና ንሓልዮት ሃገርን ህዝብን ዘይኮነ፡ ንሓልዮት ናይ ሓደ ውልቀ-መላሽ ጥራሕ ኢዩ ክኸውን ዝኸእል። ብተግባር ከኣ፡ ንሃገር ምክልኻል ዘይኮነ፡ ንሃገር የሕሊፍካ ምሃብ ኢዩ። ነፍሱ-ወከፍና ከም ሰባት እቲ ኣምላኽና ዝፈትዎን፡ ነታ ዘላትና ሓጻር ዕድሙ ንጽቡቕ ታሪኽ ንሃገርን ህዝብን ዝኸውን ቁም-ነገር ክንገድፍ ኣገዳሲ ኮይኑ ይሰመዓኒ። ንናይ ሓደ ውልቀ-ሰብ መሰል ከይሓለኻን ከዮኸበርካን፡ ናይ ህዝቢ መሰል የኸብርን ይሕሉን ኢዩ ክንብል ኣይንኸእልን። ናይ ህዝቢ መሰል ከዮኸበርካ ከኣ፡ ንሃገራይ ይፈቱ ወይ ምእንቲ ድሕነት ሃገር ይድግፍ ኣሎኹ ምባል ከንቲ ኢዩ። ነቲ ንመሬትን ህዝብን ኤርትራ፡ ኣብ ጸልማትን፡ ደልሃመትን ብርሰትን ዘእተወን ዘእቱ ዘሎ ሰርዓት እንዳደገፍና፡ ከመይ ኢልና ተጣብቅቲ ናይ ህዝብን ሃገርን ክንኸውን ንኸእል? ኢሳያሳዊ ሰርዓት እኩ፡ ኢደ-ወነናዊ ባዕሉ ስልጣን ሕዛእቲ ዝገበረን፡ ብሓይሊ ዝጨበጠን ሰርዓት ኢዩ። ህዝቢ ኤርትራ ይኹን እስኻትኩም ከም ደገፍቲ እቲ ሰርዓት እውን እንተኾነ፡ ንኢሳያሱ ምርሓፍ ኢልኩም ስልጣን ኣይሃብኩዎን። ከም'ቲ ኣብ ሓደ ቃለ-መሓትት ዝበሎ፡ ፕረሲደንት ክኸውን እኩ፡ ኩንትራት ዝሃበኒ ኣካል የለን ኢሉ ሓቂ ዝተዛረቦ ትርሰዕዎ ኣይብልን። ባዕሉ ኩንትራት ወሃቢ ድኣምበር፡ ኣብ ኤርትራ ኩንትራት ዝሆነ ህዝቢ ከምዘየለ ኣብ ህዝብና ዘሎዎ ንዕቀት ብግልጹ ኢዩ ተዛረቡ። እዚ ከኣ፡ ደድሕሪኡ ዝሰዕቡ፡ ኣብ ውግእ እተወ እንተብሎም ኣብ ውግእ ዝኣትወ፡ ሰላም ተገይሩ ኢዩ ንይላ ግበሩ እንተብሎም ዳንኬራ ዝገብሩን፡ ዝበሎም ዝደግሙ፡ ንሕና ንሱ ዝብሉ፡ ኣግኻትኩም ደገፍቲ ተኣማሚኑ ዝበሎ ጉዳይ ኢዩ። ሕጂ፡ ዝሓለፈ ሓሊፍ፡ ኢሳያሱ ብሰም ሃገር፡ ኣብ ዕጹው ማዕጾ ህዝብና ዘይፈልጦ፡ ንመሬት ኤርትራ ኣብ ዋጋ-ዕዳጋ ክሻየጣን ክዛተየላን፡ ውዑላት ክፈራረም እንከሎ ኣብ ጎኒ ኢሳያሱ ደ ወይስ ኣብ ጎኒ ህዝብኹምን ሃገርኩምን ትኾኑ? እዚ ብጽሞና፡ ምስ ነብስኹም ተላዚብኩም ክትምልሰም ዘሎኩም ናይ ሕልና ሕቶ ኢዩ። ኣብ መደምደምታ ከኣ፡ ንዝሓለፈ ንሃገርን ህዝብን ዝበደልክምዎን ዝተጋገኹምዎን ዝድምስሱ፡ ብሰንኪ ደገፍኩም ንኢሳያሱ ዝሓዘነ ህዝቢ ዝድብሱ፡ ታሪኽኩም ከኣ ዘሓድሱ፡ ተቆጣጣይን ደጋፊይን ከይበልና፡ ከም ሓደ ህዝቢ ሓቢርና ክንቃለስን ብህጹጽ ሃገርና ከንድሕን ከም ኤርትራዊ ዜጋ ይጽወዓኩምን ይምሕጸኩምን።

ክብርን ሞጎስን መንግስተ-ሰማያትን፡ ንሰማእታት ኤርትራ
ጎይትኦም ኢማም
ካብ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ